

A: miljø

Niras: Sådan får vi en bæredygtig forvaltning af det åbne land

🔖 Læs senere

DEBAT

9. december 2020 kl. 1:00 |

Biodiversiteten er ringere end nogensinde, skriver Tom Heron. [Foto: Frank Cilius Ritzau/Scanpix]

DEBAT: Vi har optimeret anvendelsen af landskaberne til produktion af fødevarer og ind til videre ikke reelt prioriteret de andre funktioner, vi som samfund kan drage nytte af, skriver Tom Heron.

Af Tom Heron

Direktør for bæredygtighed i Niras, næstformand i FRI's bæredygtigheds task force og bestyrelsesmedlem i FRI.

Der er pres på naturressourcerne i det åbne land.

Vi har brug for, at Danmark viser vejen med en fødevarereproduktion i et bæredygtigt landbrug med solid indtjening, en voksende vedvarende energiproduktion og et aktivt skovbrug, som understøtter biodiversitet, landskaber, ådale og vandløbssystemer, der udgør righoldige levesteder for dyr og planter.

Udjævning af ekstreme afstrømningshændelser, fastholdelse af næringsstoffer og kulstof i dyrkningslagene skal spille en afgørende rolle. Sidstnævnte så vandmiljø og klimaet skånes for uønsket algevækst, iltsvind og udslip af klimagasser. Landskaberne skal danne rammen om attraktiv bosættelse og rekreative formål.

TEMA: MILJØDSPIL FOR LANDBRUGET

1 **Niras: Sådan får vi en bæredygtig forvaltning af det åbne land**
9. december 2020

2 **Økologisk Landsforening: Miljødspil for landbruget skal gøre op med lapperegulering**
4. december 2020

3 **KL: En national jordfond skal have fast plads på finansloven**
2. december 2020

4 **Landbrug & Fødevarer: Fjern landmandens frygt for naturen**
26. november 2020

Ny debat: Hvordan skal regeringens miljødspil for landbruget se ud?

Det er mange ting på én gang. Kommunernes Landsforening har da også i 2020 opgjort, at en rimelig opfyldelse af ønskerne til det åbne land vil kræve 140 procent af det nuværende areal.

Næste artikel

Økologisk Landsforening: Miljødspil for landbruget skal gøre op med lapperegulering

Brug for at tale om helheder

Desværre går det ikke for godt. Biodiversiteten er ringere end nogensinde, oversvømmelser bliver hyppigere, og behovet for fødevarer til en globalt stigende befolkning vokser. Ønsker om smukke landskaber til bosætning og rekreative anvendelser stiger. Desuden skal landbrugets klimapåvirkning reduceres markant.

Vores måde at bruge det åbne land på har ført til ubalancer og interessekonflikter. Det er der vist enighed om. Mere fra samme skuffe er ikke vejen frem. Der er brug for at tale om helheder, og hvordan behov og ønsker i det åbne land bedst kan balanceres og understøtte hinanden.

Vi må lære af naturen og lade os inspirere af de mange kompromisser, der er opstået gennem hundrede års naturlig udvikling i samspillet mellem natur, miljø og et voksende samfund.

Naturens økosystemer drives af dynamiske processer, hvor forskellige plante- og dyrearter interagerer med hinanden i det fysiske miljø. Uendelige interaktioner binder arterne sammen og sikrer diversiteten og udnyttelsen af ressourcerne i økosystemet.

Som mennesker drager vi nytte af disse naturlige systemer og kredsløb til at producere fødevarer, rense spildevand og mange andre processer, som er grundlaget for vores liv på jorden. Hvis blot vi værner om økosystemernes naturlige robusthed, kan vi fortsat leve i symbiosen.

Utopisk hippieparadis

Ovenstående lyder som en beskrivelse af et utopisk, spirituelt hippieparadis eller som indledning til en 800-siders førsteårslærebog på biologistudiet. Yes. Men det beskriver også nogle kredsløb og balancer, som vi er stærkt på vej til at miste som følge af vores udbredte dræning og meget intensive anvendelse af arealerne.

Vi har optimeret anvendelsen af landskaberne til produktion af fødevarer og ind til videre ikke reelt prioriteret de andre funktioner, vi som samfund kan drage nytte af - for eksempel muligheden for at få rensede næringsstoffer fra byspildevand og landbrugsproduktion i naturens eget rensningsanlæg og forsinkelsen af vand i oplandet ved ekstrem nedbør med oversvømmelser til følge - akkurat som vi så det i efteråret 2019 og foråret 2020.

Hvis vi ønsker, at der på sigt både skal være plads til intensiv udnyttelse af det åbne land i synergi med righoldig natur, biodiversitet og rekreative herligheder, så skal vi lære af de naturlige økosystemer og tænke i helheder og naturlige interaktioner, så vi skaber et bæredygtigt alternativ til den nuværende situation. Det vil kræve, at vi smider vanetænkningen og aktivt lærer af de økosystemer, der omgiver os.

Alle interesser skal i spil

Helhedstænkning er nødvendigt, hvis det ikke isoleret skal handle om tilbageholdelse af vand, biodiversitet, landbrugsproduktion, næringstilbageholdelse, klimagasemissioner eller noget helt sjette.

Alle interesser skal i spil, og planerne skal udvikles i partnerskaber, hvor alle skal vinde, og hvor det er en præmis at gå på kompromis. Den lokale og regionale forankring er afgørende, da løsninger findes lokalt, og ejerskab er altafgørende.

Vi skal dog være klar til at acceptere og afveje positive og negative effekter af en anden måde at bruge arealer og vandløb. Eksempelvis vil et projekt, som genskaber kontakten mellem vandløb og ådal, bevirke, at der kan tilbageholdes vand i ådalen ved ekstrem nedbør.

Ved oversvømmelser vil sediment og næringsstoffer aflejres i ådalen, så nedstrømsfjorde skånes. Er der ophobet fosfor i den tidligere landbrugsjord, vil det dog kunne mobiliseres, når vandløbet slippes fri, og der vil i en kortere årrække ske en afgasning af lattergas fra ådalen i

skiftet mellem våde og tørre forhold.

Kan fungere i mange år

Studier fra blandt andet USA og Skotland viser, at økosystemer, der fungerer tilnærmelsesvist naturligt, har en stor samfundsøkonomisk effekt, fordi vedligeholdelsesomkostningerne er små i forhold til tekniske systemer.

Investering i velfungerende økosysteminfrastruktur kan fungere i mange år, uden at der skal geninvesteres. I River Dee i Skotland er laksefiskeriet en milliardforretning for oplandet, og derfor værner man nidkært om det.

En behagelig bivirkning er, at vandet renses fra den spredte bebyggelse ved at udnytte lavteknologi og lade økosystemet klare den sidste del af rensningen. Det sker uden at kompromittere økosystemets evne til at levere laks.

Ingen vej udenom

Vi skal bruge vores viden inden for vandløb, ådale, økosystemservices, biodiversitet, land- og skovbrug, næringsstofreduktion, klimagasudledning, spildevand og økonomi til at skabe de bedst mulige løsninger i oplandene.

En bæredygtig forvaltning af ressourcerne i det åbne land kræver partnerskaber mellem kommuner, landbrug, skovbrug, Danmarks Naturfredningsforening, vidensinstitutioner, jægere, lystfiskere, ornitologer og en lang række andre foreninger og borgere med interesse i beskyttelse eller benyttelse i oplandene.

Vi skal have gang i et ægte samarbejde baseret på bedste viden. For så bliver løsningerne balancerede, bedre og holdbare.

Det er ikke nogen enkel opgave, men der er ingen vej uden om, og vi skal i gang nu.

[Miljøudspil for landbruget »](#)

[Landbrug »](#)

[Natur »](#)

[Foreningen af Rådgivende Ingeniører \(FRI\) »](#)

[Niras »](#)

[Tom Heron »](#)

debat@altinget.dk

FAKTA

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning.

Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

Debatindlæg kan sendes til debat@altinget.dk.

KARRIERE

[Se alle »](#)

Vicedirektør til By, Kultur og Miljøområdet i Frederiksberg
Kommune

INDRYK JOBANNONCE

MEST LÆSTE ARTIKLER

1. Overblik: Her er hovedpunkterne i finansloven

2. Rød blok indgår stor aftale: Sender næsten 900 millioner til vild natur

3. Jacob Bjerregaard stopper som borgmester

4. Seks organisationer: Fremtiden for fødevarereproduktionen er plantebaseret
